

Visie van de agrarische natuurvereniging Landschap Noorderpark e.o

Doelstelling:

Aan het agrarische natuurbeheer werken met de bewoners van de streek, met als doel, het beheer en de ontwikkeling van natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden die afhankelijk zijn van de agrarische bedrijfsvoering. Verder wil de vereniging duurzame grondgebonden agrarische bedrijfsvoering bevorderen.

Toelichting:

Het Noorderpark is gelegen in een agrarisch cultuurlandschap en heeft veel te bieden aan de bewoners en bezoekers van het gebied. De agrarische natuur en landschapswaarden die er zijn worden voor een groot deel bepaald door de agrarische bedrijfsvoering in het gebied. Het gebied is ontgonnen om rendabele boerenbedrijven te stichten door middel van slagenverkaveling.

De ligging als overgangsgebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en het veenweidegebied geeft een natuurlijke variatie in abiotische factoren (grondsoorten en waterhuishouding) die zeer geschikt is voor verschillende natuurdoelen. Een goed voorbeeld is het kwelwater dat in het gebied omhoog komt onder invloed van de Utrechtse Heuvelrug. De basis voor veel biodiversiteit is dus van nature aanwezig. Ook de ontsluiting van het gebied biedt perspectief voor de rust die noodzakelijk is voor de fauna. De openheid van het gebied is niet alleen visueel aantrekkelijk, maar is ook een noodzakelijke voorwaarde voor bijvoorbeeld weidevogels. Het slagenlandschap met de daarbij behorende agrarische bebouwing is van cultuurhistorisch belang.

De agrarische bedrijfsvoering is reeds lang onderhevig geweest aan veranderingen die voortkomen uit economische of technische ontwikkelingen die er zijn geweest en altijd zullen blijven.

Door de technische ontwikkelingen van de laatste decennia is de landbouw geïntensiveerd en is bijvoorbeeld

de waterhuishouding aangepast aan het agrarische productievermogen van de grond. Dit heeft o.a. tot gevolg gehad dat de begeleidende biodiversiteit sterk is terug gelopen. Onder begeleidende biodiversiteit verstaan we de verscheidenheid aan planten en dieren die direct of indirect afhankelijk zijn van de natuurlijke omstandigheden in combinatie met de agrarische bedrijfsvoering. Weidevogels en slootkantplanten zijn hier goede voorbeelden van. Wanneer er geen menselijke invloeden in het gebied zouden zijn dan zou er een groot moerasbos ontstaan.

Ook de biodiversiteit van de omliggende natuurgebieden heeft baat bij de agrarische bedrijfsvoering die voorziet in een stuk natuurlijke voedselvoorziening voor tal van diersoorten. Binnen het Noorderpark zijn dit bijvoorbeeld de dassen en de over-

winterende ganzen. Zij zoeken hun voedsel op de door landbouw beheerde percelen. Dit leidt soms tot spanningen. De agrarische natuurvereniging kan hierin een bemiddelende rol spelen.

Veranderende tijden en voortschrijdende inzichten

In de landbouw is men ervan overtuigd dat agrarische productie, zonder te letten op de uitstoot naar het milieu, niet het duurzame karakter heeft dat nodig is om verantwoord te produceren.

Duurzame landbouw is landbouw die verantwoord omgaat met haar omgeving en in het bijzonder met de bodem, het water en de landbouwhuisdieren zonder het ecosysteem geweld aan te doen.

Duurzame landbouw heeft ook een economische component. De ondernemer in de landbouw (de moderne boer) zal geld moeten verdienen om een gezinsinkomen te halen en op een verantwoorde wijze te kunnen investeren in zijn bedrijf zodat het in stand blijft en het gebied de uitstraling behoudt die zo zeer wordt gewaardeerd.

Door maatregelen te nemen op bijvoorbeeld het gebied van natuurlijke bodemvruchtbaarheid en koeien te fokken die beter passen binnen het bedrijfssysteem blijkt, dat de agrarische ondernemer werkt aan een duurzame basis voor de toekomst van zijn bedrijf.

Europese wetgeving, zoals de kaderrichtlijn water en de nitraatrichtlijn, schrijven dwingend voor aan welke milieueisen een boer moet voldoen.

Liberalisering van de wereldmarkt en de eisen van de consument op het gebied van productie (hoe komt iets tot stand) zijn ontwikkelingen die de ondernemer op het gebied van grondgebonden landbouw dwingt om na te denken over zijn productiemethode. Een goed voorbeeld is de vraag wel of geen melkkoeien in de wei.

Een belangrijke ontwikkeling is gelegen in het feit, dat steeds meer mensen in hun vrije tijd fietsen en wandelen in het agrarische cultuurlandschap. Denk aan de populariteit van de wandelpaden over boerenland; de zogenaamde klompenpaden.

Een ontwikkeling die in eerste instantie als een bedreiging kan worden opgevat maar eigenlijk een kans biedt om via de juiste zonering de kwaliteiten van het buitengebied te laten zien en daarmee ook meer begrip kweekt voor de beheerders van het agrarische cultuurlandschap.

Agrarisch natuurbeheer

- Gezien bovenstaande ontwikkelingen en denkwijze heeft het agrarische natuurbeheer een vaste plaats veroverd op het agrarische bedrijf. Afhankelijk van de ligging en de structuur van het bedrijf zijn de bedrijfsdoelen voor de grondgebonden veehouderij in het Noorderpark: zorg voor weidevogels:
- botanisch slootkant en randenbeheer op gras en bouwland; het beheer van landschapselementen waaronder erven.

De doelen vallen onder de begeleidende biodiversiteit van het grondgebonden veehouderijbedrijf.

Door een stelsel van vergoedingen is het voor een boer uit oogpunt van ondernemerschap zinvol om mee te doen wanneer het past binnen de bedrijfsvoering. Zorg voor de natuur en landschap op het bedrijf is een wettelijke plicht voortvloeiend uit de Flora en Faunawet.

Door bedrijfsmatig te werken aan agrarisch natuurbeheer kan aan de nodige regelgeving een economisch verantwoorde positieve wending worden gegeven, met resultaten die gezien mogen worden.

Kennis uitwisseling en het stimuleren van collega's tot deelname aan het agrarische natuurbeheer staat hoog in het vaandel van de agrarische natuurvereniging Landschap Noorderpark e.o.

Weidevogels

De zorg voor weidevogels is goed in te passen in het moderne agrarisch bedrijf wanneer er op tijd maatregelen worden genomen. Het blijkt dat het broedsucces van de weidevogels sterk afhangt van de samenwerking van de boeren binnen een bepaald gebied (weidevogels houden zich niet aan bedrijfsgrenzen). Deze onontbeerlijke samenwerking wil de vereniging stimuleren door projecten op te zetten. Buiten de inspanning van de boeren is het succes afhankelijk van andere factoren die de individuele boer moeilijk of niet kan beïnvloeden. De vereniging kan en wil deze taak op zich nemen.

Botanisch slootkantbeheer en randen langs graslandpercelen en bouwland

Door te zorgen voor bloeiende planten ontstaat niet alleen een visueel aantrekkelijkheid agrarische cultuurlandschap verhoogd maar bloeiende planten produceren ook nectar en stuifmeel waardoor insecten worden aangetrokken die op hun beurt weer bijdragen aan de natuurlijke voedselvoor-

ziening van weidevogels en andere diersoorten. Botanisch slootkantbeheer heeft een direct positieve invloed op de waterkwaliteit en het leven in de sloot doordat er een bufferzone ontstaat tussen het oppervlakte water en de landbouwkundige activiteiten.

De aanleg en het beheer van botanisch interessante kanten en randen vraagt om specifieke kennis van de agrarische ondernemer. De vereniging wil en kan hier een adviserende rol in spelen.

Landschapsbeheer

Kleine landschapselementen zoals, houtsin- gels, kleine bosjes en hoogstamboomgaarden op erven hebben het landschap van het Noorderpark e.o. een karakteristiek beeld gegeven. Boerderijen afgewisseld met gras- landen en landschapselementen zorgen er- voor dat het een goede plek is om te recre- eren (wandelen, fietsen).

Bovendien spelen deze elementen een be- langrijke rol als rust-, broed- en voedsel- plaats voor diverse diersoorten. De elemen- ten samen zijn van belang als ecologische verbinding voor tal van diersoorten.

Bij het behoud, herstel en aanleg van deze landschapselementen kan de vereniging een belangrijke rol spelen.

Bovenstaande aandachtspunten zullen voor de vereniging de kerntaken zijn. In de loop der tijd zullen ook andere dan bovengenoemde zaken worden opgepakt. Een eerste project zou kunnen zijn de zorg voor de erfbeplanting met streekeigen beplanting.

Wat betreft duurzame bedrijfsvoering valt te denken aan het juist behandelen van het afstromende regenwater van het erf en de bedrijfsgebouwen en het te- rugdringen van diffuse bronnen. Dit soort zaken zal in projectverband worden uitgevoerd met helder omschreven en objectief meetbare doelstellingen.

Particulier natuurbeheer

Wanneer de mogelijkheid zich voor- doet zal de vereniging natuurgron- den in beheer nemen, waarvan het natuurdoel via agrarische werk-

zaamheden kan worden bereikt. In verenigingsverband is er dan sprake van continuïteit van het beheer. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van een natuurdoelstelling. Dit kunnen ook gronden zijn die nu worden beheerd door de traditionele terreinbeheerders als S.B.B, Natuurmonumenten, het Utrechts Landschap of de waterleidingmaatschappij.

Groene en Blauwe diensten

Om te voorkomen dat er een stapeling van subsidies plaats gaat vinden heeft Nederland ter goedkeuring in Brussel een catalogus van groene en blauwe diensten neergelegd. Als er leden zijn die belangstelling hebben voor het leveren van deze diensten in het kader van verbreding van activiteiten op agrarische bedrijven, zal de vereniging hen ondersteunen met advies en implementatie op bedrijfsniveau, zodat voor de ondernemer een stuk inkomen ontstaat.

Op het ogenblik is het nog niet duidelijk voor welke diensten er goedkeuring uit Brussel komt.

Bekendheid van de vereniging en haar netwerk

De vereniging wil zich profileren als belangrijke partner voor overheid en andere organisaties die zich bezig houden met het beheer en het beleid in het gebied. Om verantwoord te kunnen werken zijn er financiële middelen nodig die gegeneerd zullen worden via de daarvoor openstaande regelingen. De vereniging zal nauwe contacten opbouwen met de plaatselijke gebiedscommissie die beslist over de verdeling van de gelden. Dit in het kader van de nieuwe opzet voor het verdelen van subsidiegelden die bestemd zijn voor het landelijke gebied, waarvoor de provincie verantwoordelijk is.

Een belangrijke organisatie voor de vereniging is LTO (de belangenorganisatie van agrarisch Nederland). De vereniging ziet zichzelf als complementair aan LTO. Deze werkwijze is al met succes in andere delen van Nederland toegepast.

Overige belangrijke beleidsdocumenten

In de nota "Ruimte voor een vitaal platteland" van de gemeente de Bilt staat duidelijk verwoord hoe men tegen het buitengebied aankijkt en welke ontwikkelingen men wil stimuleren in het kader van het behoud van een vitaal platteland. Deze nota is een uitwerking op gemeentelijk niveau van rijks en provinciaal beleid in combinatie met richtlijnen en ontwikkelingen die rechtstreeks voortvloeien uit Europees beleid.

Bestudering van de nota geeft aan dat grondgebonden duurzame landbouw in combinatie met verbreding van het agrarische bedrijf, zonder dat dit het agrarische karakter aantast, de peiler is waarmee men de kwaliteit van het buitengebied wil behouden en ontwikkelen.

Als bewoners, kenners en beheerders van het grootste deel van het buitengebied willen de leden van de vereniging dit beleid gestalte geven door middel van concrete projecten met realistische objectief meetbare doelen.

Westbroek, september 2006